

درمان دارویی جابجائی شیردان به راست

مترجم: دکتر مهران سعادت آملی
مرکز تحقیقات منابع طبیعی و امور دام مازندران

چکیده

۲۲ رأس گاو با داشتن عارضه جابجائی شیردان به راست به وسیله Hyoscine- N- Butyl Bromide (از ترکیبات Buscopan) تحت درمان قرار گرفتند.

در عرض ۲۴ ساعت ۱۱ رأس از آنها به طور کامل بهبود یافتند، در ۳ رأس علائم شروع بهبودی مشاهده شد، در ۶ رأس از آنها اثری از بهبود دیده نشد و ۲ رأس دیگر به کشتارگاه فرستاده شدند. در ظرف ۴۸ ساعت ۱۷ رأس از گاوان به طور کامل درمان گشته و ۵ رأس باقیمانده کشتار شدند.

مقدمه

اتساع شیردان به سمت راست در گاوان بالغ، مشکلی گوارشی است که معمولاً بلافاصله بعد از زایمان رخ می‌دهد و با علائم ویژه‌ای چون: کسلی، افسردگی، بی‌اشتهایی و قطع تولید شیر همراه است. این بیماری متداول نمی‌باشد اما در مناطقی با سیستم نگهداری فشرده به فراوانی به چشم می‌خورد. تعدادی از مؤلفین معتقدند با توجه به این که در بعضی مناطق گاوهای شیری در سیستم فشرده‌ای نگهداری می‌شوند و فراوانی بیماری نیز دیده شده است ولی چندان متداول نمی‌باشد. این بیماری می‌تواند از یک حالت مبهم مزمن تا وضعیتی حاد تغییر نماید و دیگران عقیده دارند که جابجایی شیردان به طرف راست امری معمولی ولی نه مقدمه‌ای ضروری برای ایجاد پیچ‌خوردگی شیردان می‌باشد. اگر چه علت این بیماری نامشخص است اما تصور می‌شود که اتساع شیردان از انسداد پیلور و یا از آتونی اولیه عضلات شیردان ناشی می‌شود. بیماران بیشتر انسداد پیلور را به طور آشکار نشان نداده ولی تصور می‌شود که آتونی اولیه عضلات شیردان مهمترین علت بیماری باشد.

درمان دارویی با مایعات، روغن‌های معدنی و Magnesium Hydroxide در موارد خفیف توصیه می‌شود و در موارد حاد بیماری، جراحی و یا ارجاع حیوان به کشتارگاه توصیه می‌شود. گزارشی مبنی بر اینکه با تزریق روزانه Carbamylcholine chloride به مدت ۶ روز نتایج مطلوبی عاید می‌شود، وجود دارد هر چند در این مطالعه، معیار تشخیص مشخص نمی‌باشد.

برای چندین سال است که مؤلفین از ترکیب Dipyron Hyoscine-N-butyle تسوأم با پرهیز غذایی حیوان استفاده نموده‌اند.

Nyosane-N-butyle bromide یک ترکیب چهارتایی آمونیوم مشتق از Hyoscine می‌باشد و تقریباً اثر اسپاسمولیتیکی مشابه Atropine روی اسپاسم ایجاد شده به وسیله Pilocarpine در روده را دارد.

در هر حال این دارو (مشتق Hyoscine) در رابطه با اثرش روی ارگانهای دیگر از Atropine انتخابی تر است. این دارو با نسبت بلوغ اثراتی بر روی میدریاز بلوغ بر روی ترشحات غدد بزاقی و بلوغ بر روی میزان ضربان قلب دارا است. به دنبال تزریق Hyoscine-N-butyle bromide یک کاهش کوتاه مدت و مشخص در حرکات روده وجود دارد که توسط حرکات طبیعی روده دنبال می‌شود. به نظر می‌رسد که این ترکیب یک بلوک کننده گانگلیونی

باشد که به طور اختصاصی بر روی شبکه عصبی پاراسمپاتیکی در عضلات صاف روده اثر می‌کند. Dipyron متعلق به گروه پیرازولون بوده و دارای اثرات ضد درد و ضد اسپاسمی برجسته‌ای از نوع مرکزی بوده و به نظر می‌رسد که به صورت سینرژیک با Hyoscine-N-butyle bromide عمل می‌کند و همچنین اثرات آنتی‌پروستا گلاندینی مثل دیگر داروهای غیر استروئیدی ضد التهابی و فعالیت ضد التهابی و ضد تب را داراست.

این مقاله دارای سوابق جمع‌آوری شده، در طی درمان استاندارد ۲۲ مورد جا به جایی شیردان به سمت راست می‌باشد. که در آن مبادرت به ارزیابی اثرات درمانی شده است.

مواد و روشها

کلینیک دامپزشکی مورد بحث در این مطالعه خدمات جمعیتی دامی مشتمل بر ۷۵۰۰ رأس از گاوهای شیری و ۵۰۰۰ گاو گوشتی را به عهده دارد.

جابجایی شیردان به سمت راست به عنوان یک وضعیت حاد شکمی و با شروع ناگهانی شناخته می‌شود و علائم کلینیکی آن شامل کسلی بوده و اغلب با بی‌اشتهایی کامل و همچنین کاهش ناگهانی در تولید شیر و مدفوع نرم فراوان همراه می‌باشد. آزمایشات کلینیکی آشکار نمود که گاو مبتلا، دارای تنفس کتوزی بوده و همچنین ناراحتی شکمی خفیفی که اغلب با دندان قروچه را دارا می‌باشد و شیردان متسع اغلب به وسیله توشه رکتال قابل لمس است. تشخیص در ابتدا به وسیله وجود صدای زنگی^۱ در حین سمع و دقه همزمان در بین دنده ۹ تا ۱۲ روی نیمه بالایی سمت راست بدن و ثانیاً^۲ به وسیله صداهای ویژه و مشخص شلپ و شلپ و جیلینگ و جیلینگ^۳ مایعات در هنگام سمع همزمان و برجستگی شکم محرز و مشخص می‌شود.

این صداها در اثر تجمع گاز و مایع تحت فشار در شیردان متسع شده ایجاد گشته و به تشخیص تفریقی این حالت از دیگر مشکلات قسمت راست شکم کمک می‌کند.

درمان

از ۳ ژانویه ۱۹۸۹ تا ۲۳ آوریل ۱۹۹۰ اطلاعات در مورد تمامی موارد جابجایی شیردان به سمت راست ثبت شد و طبق رژیم زیر حیوانات تحت درمان قرار گرفتند.

درمان اولیه

۲۰ میلی‌لیتر از Buscopan به صورت وریدی و ۲۰ میلی‌لیتر از این دارو حدود ۸-۱۲ ساعت بعد به

صورت عضلانی در گله تجویز شد. تغذیه گاوها تماماً قطع شد. اثرات تجویز وریدی دارو ۵ دقیقه پس از تجویز دارو، به صورت بالینی ارزیابی شد. نحوه پرورش، سن، وزن تقریبی، روزهای پس از زایمان و مقدار شیردهی گاو نیز ثبت گردید.

۲۴ ساعت پس از درمان

مجدداً گاو بیمار آزمایش می‌شود و اگر جابجایی شیردان به سمت راست لمس می‌شود Buscopan به صورت عضلانی تزریق می‌گردد. اگر گاو بهبود یافته بود درمان طبق نظر دامپزشک ادامه پیدا می‌کند.

۴۸ ساعت پس از درمان

گاوهایی که در روز گذشته دارای جابجایی شیردان به سمت راست بودند دوباره آزمایش می‌شدند اگر آن حالت هنوز حضور داشت کشتار آنها توصیه می‌شد.

تمامی حیوانات بهبود یافته ابتدا به وسیله علوفه خشک برای ۴۸ ساعت تغذیه می‌شدند و پس از آن کنسانتره به تدریج در ظرف یک هفته اضافه می‌شد. ۴۰ روز پس از درمان حیوانات بهبود یافته مجدداً از نظر بالینی کاملاً کنترل شده و میزان شیر تولیدی آنها نیز ثبت می‌گردد.

نتایج

نتایج به دست آمده حاصل از ارزیابی بالینی درمان دارویی جابجایی شیردان در ۱۴ رأس هشتتین، ۸ رأس ایرشایر و یک رأس جرسی و ۲ رأس بیف ساکلر انجام گرفت. سنین ابتلا بین ۴ تا ۸ سال می‌باشد. به طوری که این حالت ۱۱ روز بعد از زایمان در ۱۶ مورد و یک تا هفت ماه در ۶ مورد دیده شده که در جدول ۱ نشان داده شده است. و هیچگونه ناراحتی شکمی در ۵ دقیقه اول در هیچ یک از گاوها پس از تجویز اولین دوز Buscopan دیده نشد. ۳ رأس از گاوهایی که بعد از ۲۴ ساعت علائم بهبودی را نشان می‌دادند پس از ۴۸ ساعت کاملاً بهبود یافتند و ۲ رأس از ۶ رأس گاوی که پس از ۲۴ ساعت اثری از بهبودی را نشان ندادند پس از ۴۸ ساعت بهبود یافتند.

بیماریهایی که با جابجایی شیردان همزمان بودند در ۷ رأس از گاوها تشخیص داده شد. از این تعداد ۴ رأس مبتلا به ورم پستان، ۲ رأس مبتلا به متريت و یک رأس هم دچار هیپوکسمی بودند که آنها به طور مناسبی درمان شدند.

این بیماریها بر روی اثرات حاصله از درمان جابجایی شیردان به طرف راست اثر ندارد. یکی از

گاوها که ۲۴ ساعت پس از درمان جابجایی شیردان به طرف راست بهبود یافته بود پس از ۴۸ ساعت دچار جابجایی شیردان به طرف چپ گردید، که با عمل جراحی بدون در برداشتن عوارضی تحت درمان قرار گرفت. از لحاظ درمانگاهی، بهبودی فوری در وضعیت و رفتار عمومی حیواناتی که به درمان پاسخ دادند مشاهده گردید. میزان شیر آنها با دادن مجدد کنسانتره به سرعت به میزان طبیعی برگشت و بعد از گذشت ۱۴ روز میزان شیر آنها حاکی از آن بود که درمان روی قوه شیردهی اثر چندانی نداشته است. امکانات کالبد گشایی برای گاو که کشتار شده بودند، وجود نداشت.

بحث

درمان جابجایی شیردان به راست با تجویز Buscopan و پرهیز غذایی در مدت ۴۸ ساعت ۷۷ درصد بهبودی داشت و این درمان هیچ اثری روی پتانسیل شیردهی حیوانها نداشت.

در آن دو موردی که دچار جابجایی به طرف چپ گردیدند اگر چه کار شیردان به حالت طبیعی برگشته. ولی نحوه تغذیه حیوان در دوره شیردهی و خالی بودن شکمبه به دلیل پرهیز غذایی عامل مستعد کننده‌ای برای لغزش سمت چپ شیردان به زیر شکمبه می‌باشند.

همان طوری که قبلاً ذکر شد به نظر می‌رسد که جابجایی شیردان یا به دلیل انسداد پیلور و یا آتونی اولیه عضلات شیردان ایجاد می‌شود.

در سال Olson and Krumm ۱۹۷۶ در ایالت مینه سوتا و میزان بهبودی حاصل از تجویز Carbamylcholine در یک سری از حیوانات در حدود ۸۹ درصد گزارش دارند پس از تجویز این دارو تعدادی از گاوها پس از درمان معاینه نشدند. Carbamylcholine دارویی است با فعالیت پاراسمپاتومیمتیک و به عنوان یک مسهل عصبی-

عضلانی استفاده می‌شود. این درمان می‌تواند یک درمان مناسب و انتخابی برای آترنی شیردان باشد. این امکان وجود دارد که طیف وسیع و شدت تغییر علائم کلینیکی که ابتدا شرح داده شد دلایل مختلف داشته باشد که یکی از علائم در یک محل بخصوص از اهمیت بیشتری برخوردار باشد. تغذیه گاوها در منطقه مورد بحث برای گاوهای شیری غرب اسکاتلند استاندارد شده است که مشتمل بر علف سبز و کنسانتره در زمستان و علوفه‌ای که به صورت متراکم تولید می‌شود، در تابستان است.

از علائم کلینیکی این طور به نظر می‌رسد که میتوان بیماری مختص و مجزایی در کین تیر (Kintyre) تشخیص داد. این حالت ممکن است که در اثر انسداد پیلور ناشی از اسپاسم پیلور که متعاقباً منجر به افزایش حرکات قسمت پایین روده می‌شود، ایجاد گردد.

اگر اسپاسم پیلور علت جابجایی شیردان به طرف راست باشد پس درمان آن با داروهای پاراسمپاتولیتیک نظیر Hyoscine-N-butyle bromide باید امری معقول و منطقی باشد.

تسکین درد و اسپاسم پیلور و بازگشت حرکات روده به حالت طبیعی منجر به بهبودی سریع دام می‌شود به طوری که اثر آن در ۱۷ مورد از ۲۲ مشاهده گردید.

پاورقی

1. Ping sound
2. Tinkling
3. Beef suckler

منبع مورد استفاده

Buchanan. M., Cousin D.A.H., McDonald N.M, Armour, A., 1991. Veterinary Record Vol. 129 No. 6 pp: 111-112

جدول ۱- نتایج حاصل از ۲۲ مورد مبتلا به جابجایی شیردان به راست که با تجویز Hyoscine N butyle bromide و Dipyron (ترکیبات Buscopan) درمان شدند.

زمان پس از درمان		بهبودی		عدم پاسخ به درمان	
کامل	نسبی	باقیمانده	کشتار شده‌ها		
۱۱	۳	۶	۲*		
۶	۰	۰	۳**		
۱۷*** (۷۷ درصد)			۵ (۲۳ درصد)		

* قبل از آزمایش مجدد به وسیله دامدار به کشتارگاه اعزام شد.

** یک مورد ۴۸ ساعت پس از درمان به جابجایی شیردان به سمت چپ مبتلا شد.

*** یک مورد که ۴۸ ساعت پس از بهبودی، به جابجایی شیردان به سمت راست مبتلا شد و به وسیله جراحی درمان شد.